

створення та ефективного стимулювання інноваційних структур, що у своїй діяльності враховуватимуть особливості реалізації інноваційних процесів на даній території та будуть спрямовані на підвищення інноваційної активності, розвиток науково-технічного підприємництва та інноваційної діяльності, формування ринку науково-технічної продукції, ефективне використання мобілізованих фінансових засобів для забезпечення інноваційних процесів, створення сприятливого інвестиційного клімату та зростання якості життя населення регіону.

Список літератури

1. І.І. Цигилик, С.О. Кропельницька, О.І. Мозіль, І.Г. Ткачук Економіка і організація інноваційної діяльності: Навчальний посібник. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. – С. 63
2. Л. Лаврентів Аналіз альтернативних джерел фінансування інноваційної діяльності підприємства // Регіональна економіка. – 2004. - №3. – С. 245-250.
3. Економіка і організація інноваційної діяльності: Підручник / О.І Волков, М.П.Денисенко, А.П. Гречан та ін.; Під ред. проф. О.І.Волкова, проф. М.П.Денисенка. – К.: ВД „Професіонал”, 2004. – 960 с.
4. Василенко В.О., Шматько В.Г. Інноваційний менеджмент: Навчальний посібник. Видання 3-є, вип. та доп. / За редакцією В.О. Василенко. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 440 с.
5. Чабан В.Г. Складова інноваційної інфраструктури – венчурний капітал // Фінанси України. – 2005. - №4. – С. 34.
6. www.in.gov.ua.

Рассмотрены особенности функционирования и финансового обеспечения инновационной инфраструктуры регионов. Определены основные инструменты стимулирования и финансирования создания сети новых элементов региональной инновационной инфраструктуры.

The features of functioning and financial providing of innovative infrastructure of regions are considered. The basic instruments of stimulation and financing are certain networking new elements of regional innovative infrastructure.

УДК 658.114:005.7

О.В. Бедзай

ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського, Донецьк

Експертна діагностика ефективності корпоративного управління: сутнісний підхід

У статті розглядається доцільність застосування системи експертної діагностики для оцінки ступеню ефективності корпоративного управління. Вивчено сутність експертної діагностики, розглянуто її складові елементи.

ефективність, корпоративне управління, експертна діагностика, аналіз, діагноз

Проблема оцінки ефективності корпоративного управління в сучасний період зазнає все більшого значення і уваги вітчизняних вчених. Вивченню основних напрямків оцінки стану корпоративного управління присвячені труди таких вчених як, Воронкова А.Е., Коренев Е.М., Г.В. Назарова та ін. Однак, проблема виробки основних методичних підходів до оцінки ефективності корпоративного управління залишається відкритою.

Одним із напрямків сучасних досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених є вивчення процесів діагностики ефективності діяльності суб'єктів господарювання. Логічний аналіз існуючих трактувань термінів «економічна діагностика», «фінансова діагностика» дозволив дійти до висновку, що автори розглядають діагностику лише з точки зору практичного застосування її способів та прийомів [3,4,5].

Метою написання статті є визнання сутності поняття «експертна діагностика», можливості та необхідності синтезування цих понять та доцільності застосування процесу експертної діагностики в оцінці ефективності корпоративного управління.

Вчені у галузі аналітичної думки по-різному підходять до визначення місця діагностики у процесі управління підприємствами. Основною проблемою тут є вирішення питання, пов'язаного з розгляданням діагностики як частини аналізу, або як окремої науки. Згідно з цим в літературі сформулювалося два підходи до визначення місця діагностики [3,4,5].

Для вирішення цієї дилеми слід визначитися з яких позицій розглядати діагностику.

На нашу думку доцільно використовувати два підходи:

- діагностика як процес;
- діагностика як система.

Застосування другого підходу є можливим, як що діагностика дійсно є специфічним процесом, який неможливо замінити будь яким іншим.

Тлумачення терміну «діагностика» звучить як «встановлення діагнозу» тобто «хвороби на підставі спеціального дослідження» [9]. З позицій економічних процесів «хворобою» будуть вважатися будь які негативні відхилення від встановлених критеріїв (ознак) господарських явищ від заданої норми, а спеціальним дослідженням - застосування різноманітних процедур аналізу з метою встановлення походження цієї «хвороби».

Знання тих чи інших ознак (симптомів) дозволить швидко і досить точно встановити характер порушень, не виконуючи безпосередніх вимірів, тобто без дій, які потребують додаткового часу і коштів, бо діагноз являє собою конкретну, фіксовану у часі та адресну категорію.

Отже, діагностика на підставі вже відомих ознак (симптомів «хвороби»), має надавати чіткі напрямки, щодо «хворих місць», тобто вказувати на джерело виникнення відхилень, та служити основою для усунення цих недоліків.

Ми згодні з Колассом Р., який вважає, що «...займатися діагностикою – значить розглядати в динаміці симптоми явищ, які можуть затримати процес досягнення поставлених цілей і вирішення завдань, наразити на небезпеку заплановану діяльність. Це передбачає коригування рішення і (або) перегляд цілей і прогнозів» [6, С.32].

Виходячи з цього, діагностика являє собою не одноразову дію, а постійний процес, який здійснюється у просторі та часі.

Отже, діагностика не є поняттям, що включає оцінку, аналіз та прогноз, між загальною сумою цих понять та діагностикою не можна ставити знак рівняння [3,5].

Таким чином, діагностика має на підставі вже відомих ознак чи симптомів, що попередньо вже встановлено за результатами експрес-аналізу, вказувати чіткі джерела та причини виникнення цих симптомів і як наслідок, можливий діагноз (рис. 1).

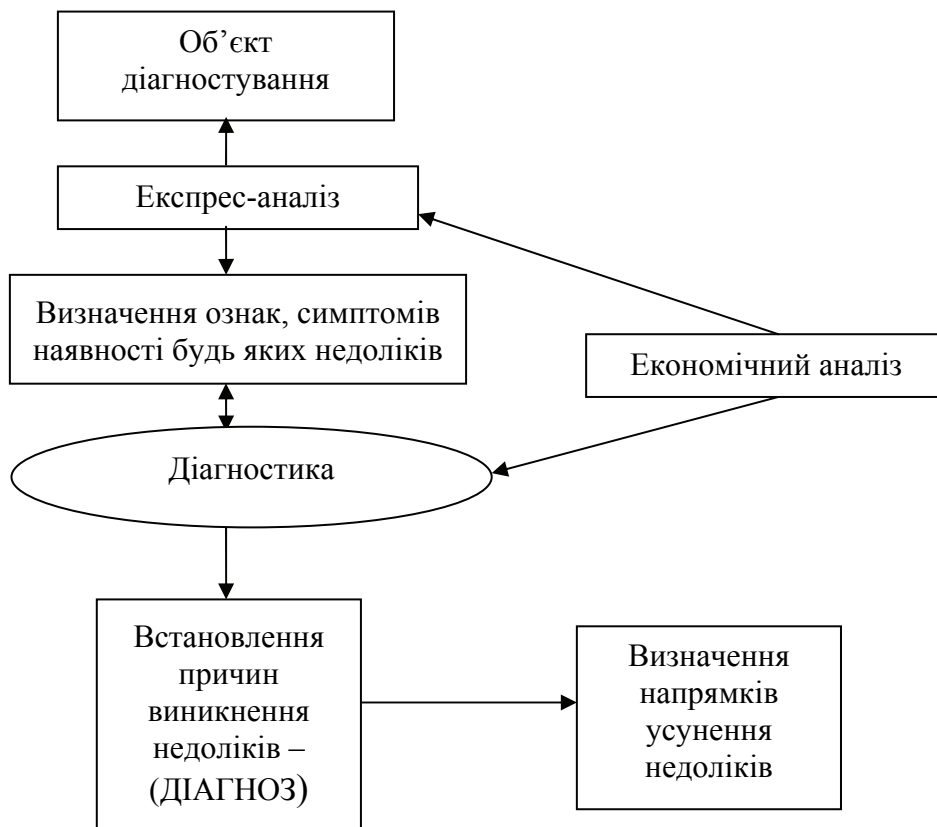

Рисунок 1 – Місце діагностики у системі економічного аналізу

Відстеження таких ознак протягом діяльності підприємства, в окремих випадках, дозволить застосувати досить оперативні дії, щодо їх усунення без проведення додаткових досліджень. Якщо ж ситуація потребує більш дієвих мір, необхідно використання глибинного цілеспрямованого аналізу.

Доцільність такого підходу підтверджується думкою Г.Кунца та С. О'Доннела, які відзначали, що «ефективне управління – це завжди управління за обставинами, ситуаційне управління» [7].

«Експертиза – вивчення будь якого питання експертами для надання висновку» [9].

Отже, можна дійти висновку, що експертна діагностика – це споглядання процесів фінансово-господарської діяльності корпорації фахівцями-експертами, з метою оперативного виявлення відхилень від заданих параметрів та попередження негативних ситуацій за допомогою способів та прийомів аналізу.

Тобто, процес діагностики ефективності корпоративного управління слід розглядати як «управління за відхиленнями».

Будь яка діагностика призвана виявляти симптоми та причини існуючих проблем. Отже, і діагностика системи корпоративного управління не є виключенням. У ході діагностики, таким чином, виявляються слабкі місця існуючої системи управління, аналізуються та встановлюються причини їх виникнення (рис. 2.).

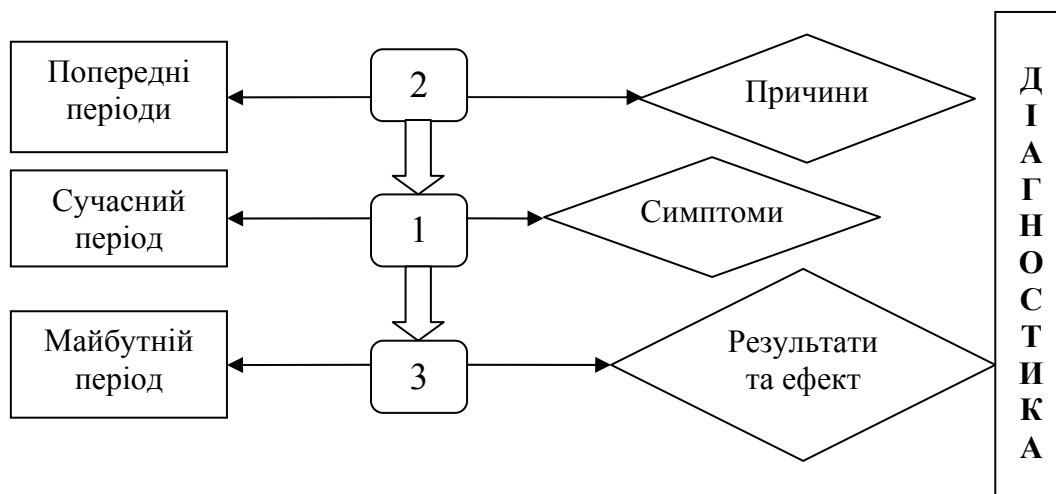

Рисунок 2 – Загальна концепція діагностики стану системи управління

Однак, лише визначенням діагнозу, процес діагностики не скінчується. Ми згодні з Целих О., який відзначає «навіть чи можна бути задоволеним лікарем, який визначив хворобу, але не призначив курс лікування. У випадку з бізнесом ситуація аналогічна» [10].

Виходячи з сутності наведеного трактування, бачимо, що експертній діагностиці, як процесу властиві свої об'єкти, суб'єкти, мета та методи її досягнення. Отже, експертну діагностику ефективності корпоративного управління доцільно розглядати у якості системи.

Розглянемо більш детально кожен з елементів системи.

Кожна організована система має, перш за все, свою чітку цільову орієнтацію.

Згідно з теорією цілепокладання, під поняттям цілі розуміють заздалегідь намічену кінцеву задумку або бажаний стан організації, очікуваний результат функціонування системи, на досягнення якого, передусім орієнтована її діяльність, те, в ім'я чого вона функціонує [1, С.30.]

Бажаним станом об'єкту дослідження є ефективність корпоративного управління, яка характеризується певними критеріями.

Однак, враховуючи специфічність самого поняття «діагностика», тобто процесу встановлення діагнозу, вважаємо за доцільне при формулюванні цілі діагностики корпоративного управління піти від зворотного.

Будь який діагноз визначається на підставі певних відхилень від встановленої норми. Отже наявність таких відхилень буде свідчити про визначену ступінь неефективного корпоративного управління. Однак, своєчасне їх виявлення та встановлення причин їх виникнення дозволить розробити заходи щодо їх попередження у майбутньому або виправленню в оперативному порядку.

Отже, досягнення мети експертної діагностики – своєчасне визначення та усунення відхилень від критеріїв ефективного корпоративного управління - повинно сприяти досягненню мети корпоративного управління в цілому – встановлення балансу інтересів усіх зацікавлених осіб.

Згідно з цим, основними завданнями експертної діагностики ефективності корпоративного управління будуть такі:

- вивчення в динаміці встановлених відхилень від бажаного стану об'єкту (моніторинг за зміною стану об'єкту);
- сприяння виявленню причин виникнення таких відхилень;
- розробка дієвих заходів щодо оперативного усунення виявлених відхилень;

– розробка заходів, які забезпечать умови недопущення виникнення відхилень у майбутньому.

Наступним елементом системи експертної діагностики є об'єкт діагностування.

У визначенні об'єктів діагностування вчені також притримуються єдиної точки зору та покладають в основу класифікації об'єктів організаційну ознаку [3,5].

Враховуючи специфічність дослідження, загальним об'єктом експертної діагностики можна визначити ефективність корпоративного управління, а точніше усі організаційні та бізнес-процеси, які являють собою її складові та безпосередньо впливають на її рівень.

Здійснення будь якого господарського процесу та результати такого здійснення відображаються у вигляді кількісних показників, значення яких свідчать про рівень досягнутої ефективності.

Отже об'єктами експертної діагностики, на нашу думку, будуть не самі бізнес-процеси, а критерії, що відображають їх стан. При цьому у якості об'єктів необхідно враховувати не лише бізнес-процеси.

Принциповим, на нашу думку, є той момент, що при визначенні об'єктів експертної діагностики необхідно керуватися системою об'єктів корпоративного управління та ознак рівня досягнутої ефективності.

Суб'єкти експертної діагностики - посадові особи, які входять до окремого структурного підрозділу апарата управління фінансово-господарською діяльністю корпорації та реалізують функції діагностування.

Інструментарій експертної діагностики являє собою сукупність способів та прийомів, застосування яких дозволить здійснити діагностичний процес та досягти поставленої мети.

Сукупність способів та прийомів експертної діагностики буде визначатися згідно цільовій орієнтації.

Виходячи з самої сутності діагностики, їй притаманні такі основні функції:

- спостереження за станом об'єкту діагностування;
- встановлення причин будь яких відхилень об'єкту діагностування від заданого (бажаного) стану;
- розробка заходів щодо покращення стану об'єкту діагностування.

Згідно з цим, можна визначити сукупність інструментарію експертної діагностики у вигляді способів та прийомів економічного аналізу та специфічних способів. Основними серед з них слід відзначити спосіб порівняння, способи факторного аналізу, експертні методи, метод Ісікаві, аналіз Парето та ін.

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити такі висновки:

- експертну діагностику слід розглядати як у якості самостійної системи якій притаманні свої цілі, об'єкти, суб'єкти, засоби досягнення цілей;
- у системі управління корпоративними відносинами експертна діагностика являє собою підсистему більш низького порядку, основне призначення якої полягає у сприянні виробки управлінських рішень щодо підвищення ефективності корпоративного управління.

Подальші напрямки дослідження будуть пов'язані з більш детальним вивченням елементів системи експертної діагностики з метою виробки підходів до моделювання її організаційного, інформаційного та методичного забезпечення.

Список літератури

1. Веснин В.Р. Менеджмент. М.: ТК Велби. Изд-во Проспект, 2004.- 504 с.
2. Райзберг Б.А., Фатхутдинов Р.А. Управление экономикой.- М.: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1999. – 784 с.

3. Воронкова А.Е., Коренев Е.Н. Система факторов, определяющих состояние корпоративного управления в акционерном обществе //Актуальні проблеми економіки. - № 3(33). – 2004. – С. 158 - 169.
4. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економічна діагностика: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 307 с.
5. Глазов М.М. Диагностика предприятий: новые решения / С.- Петербургский институт экономики и финансов. Высшая эконом. школа.- СПб.: Изд-во С.-петерб. ун-та экономики и финансов, 1997. – 122 с.
6. Загорна Т.О. Економічна діагностика: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 400 с.
7. Коласс Б. Управление финансовой деятельностью предприятия. Проблемы, концепции и методы: Учебное пособие. – М.: Финансы, ЮНИТИ, 1997.- 596 с.
8. Кунц Г., О’Доннел С. Управление: системный и ситуационный анализ управленческих функций. М: Прогресс, 1981. - 402 с.
9. Назарова Г.В. Організаційні структури управління корпораціями. – Харків: ВД «Інжек», 2004. - 419 с.
10. Ожегов С.И. Словарь русского языка. - М: Русский язык, 1987. – 816 с.
11. www.e-xecutive.ru.

В статье рассматривается целесообразность использования системы экспертной диагностики для оценки степени эффективности корпоративного управления. Изучена сущность экспертной диагностики, рассмотрены ее основные элементы.

In the article there is considered the practicability of the expert diagnosis usage for evaluation of the corporate management effectiveness degree. The essence of the expert diagnosis is studied and its main elements are observed.

УДК 336:631.162

Ю.М. Бурлака, канд. екон. наук

Кіровоградський національний технічний університет

Фінансова санація сільськогосподарських підприємств: методологічний та регіональний аспекти

У статті проаналізовано фінансово-економічні умови діяльності сільськогосподарських підприємств, оцінено їх сучасний фінансовий стан, виявлено ознаки фінансової нестабільності, визначено вплив чинників на фінансове оздоровлення.

фінансова санація, кризові явища, криза, ознаки фінансової нестабільності

Фінансовий стан багатьох сільськогосподарських підприємств є нестабільний у наслідок глобальної економічної кризи та прорахунків державної аграрної політики, що зумовлює високі ризики банкрутства, низький рівень доходності сільського населення та негативний вплив на економіку переробних, обслуговуючих та інших галузей і сфер економіки. В умовах вступу України до СОТ фінансова нестабільність більшості сільськогосподарських підприємств створює загрозу продовольчій безпеці держави. Тому здійснення заходів з їхнього фінансового оздоровлення з метою забезпечення платоспроможності, прибутковості та стійких конкурентних позицій у сучасних умовах набуло особливої актуальності.